

010814-2

Problém, který se před námi otvírá, chceme-li porozumět oné staré moudrosti, spočívá v tom, že někdy velmi nesnadno rozpoznáme, co je vlastně oním začátkem, a co zase naopak oním koncem. Když však postavíme takto svou otázku, dopouštíme se nadále závažné chyby, kterou sdílíme s oním vytrženým citátem: máme totiž za to, že můžeme jaksi „objektivně“, a to znamená z distance, z odstupu, stanovit, kde je onen začátek a konec, a jakou mají povahu. Této chybě, tomuto omylu propadli někteří z nejstarších řeckých myslitelů, když se tázali po tzv. ARCHÉ, tedy „počátku“, a když se pokoušeli to určit. Žádný počátek totiž není „objektivně“ dán, nikdy o něm není předem rozhodnuto nezávisle na tom, co následuje. Počátek, po němž už nic nenásleduje, totiž není a nemůže být počátkem, neboť by byl počátkem „ničeho“; když však mluvíme o počátku, máme vždycky na mysli, že jde o počátek něčeho, co pak následuje a co se ve svém následování, ve svém pokračování nějak k tomuto počátku vztahuje, tj. vztahuje se k němu jako ke „svému“ počátku. Počátek se tedy stává počátkem teprve tehdy, když se k němu jako ke *svému* počátku něco dalšího vztahuje, tj. když si to za *svůj* počátek „zvolilo“ a když na tento *svůj* počátek dále navazuje. V tom smyslu počátek není něčím, co bylo a co prostě pominulo, nýbrž je to především něco, co nadále zůstává počátkem, protože to, co následuje, na tomto svém počátku nadále stojí a co na tomto počátku staví své pokračování. (To je totiž jediný způsob, jak se cokoli může vracet ke svým počátkům; v žádném případě pak neplatí, že by cokoli mohlo skončit tak, že zanikne ve své počátku resp. do svého počátku, jak to asi měl na mysli Anaximandros, nejhlubší z prvních filosofů.) Naproti tomu platí, že to, co se přestane starat o své počátky, přestává mít dobrý smysl a stejnou měrou, jakou na své počátky „zapomíná“ resp. jakou je opouští, pozbývá svého smyslu a svébytnosti (a posléze zaniká v celkové změti „všeho“).

(Písek, 010814-2.)